

LLEI 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge (DOGC núm. 4407, 16.06.2005)

El President de la Generalitat de Catalunya

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 33.2 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, promulgo la següent

LLEI

Preàmbul

Catalunya gaudeix d'una gran riquesa i diversitat de paisatges. La geologia, l'orografia, la climatologia i altres factors naturals s'han conjuntat amb l'acció humana per dotar el territori català d'una varietat paisatgística extraordinària.

Aquesta riquesa paisatgística constitueix un patrimoni ambiental, cultural, social i històric que influeix en la qualitat de vida dels ciutadans i que esdevé sovint un recurs de desenvolupament econòmic, en particular per a les activitats turístiques, però també per a les agrícoles, ramaderes i forestals. D'altra banda, la varietat del mosaic paisatgístic contribueix a la preservació de la biodiversitat i constitueix un factor positiu en la prevenció dels incendis forestals, de l'erosió del sòl i de les inundacions.

Dissortadament, les darreres dècades els paisatges catalans han conegut sovint processos de degradació i de banalització. L'extensió desmesurada i poc ordenada de la urbanització, l'impacte de determinades infraestructures, l'abandonament de l'agricultura, de la silvicultura i de la ramaderia, la degradació d'algunes àrees urbanes i la sobrefreqüentació d'alguns paratges han contribuït a aquests processos, que posen en perill els valors ambientals, culturals i històrics que aquests paisatges contenen i incrementen els riscos geològics i altres riscos ambientals.

Davant d'aquesta situació, el Parlament de Catalunya, per mitjà de la Resolució 364/VI, del 14 de desembre de 2000, acordà de manera unànime adherir-se al Conveni europeu del paisatge, aprovat pel Consell d'Europa el dia 20 d'octubre de 2000. El Conveni reclama a tots els països membres que posin en pràctica polítiques de paisatge, que és definit com "un element essencial per al benestar individual i social, la protecció, gestió i planejament del qual comporten drets i deures per a tothom".

Aquesta llei té per objecte donar contingut positiu a aquesta adhesió. Així, dota els paisatges catalans de la protecció jurídica pertinent i estableix els corresponents instruments per a gestionar-los i millorar-los.

II

Aquesta llei s'adapta a la terminologia internacional en matèria de paisatge definida pel dit Conveni europeu, d'acord amb el qual s'entén per paisatge una àrea, tal com la percep la col·lectivitat, el caràcter de la qual és el resultat de la interacció de factors naturals i humans; per objectiu de qualitat paisatgística, la formulació per les autoritats públiques de les aspiracions de la col·lectivitat pel que fa a les característiques paisatgístiques del seu entorn; per protecció del paisatge, les accions destinades a conservar i mantenir els trets destacats o característics d'un paisatge, justificades pels valors patrimonials, ambientals i econòmics, que provenen de la configuració natural i de la intervenció humana; per gestió del paisatge, les actuacions dirigides a guiar i harmonitzar les transformacions induïdes pels processos socials, econòmics i ambientals, i per ordenació del paisatge, les actuacions que presenten un caràcter prospectiu particularment accentuat encaminades a millorar, restaurar o crear paisatges.

Partint de la concepció integradora del paisatge que deriva d'aquestes definicions, aquesta llei estableix que les seves disposicions són aplicables al conjunt del territori de Catalunya: tant a les àrees naturals, rurals, forestals, urbanes i periurbanes i als paisatges singulars com als paisatges quotidians o degradats, siguin de l'interior o del litoral.

Aquesta llei vetlla per la protecció del paisatge i defineix els instruments dels quals el Govern es dota per a reconèixer-ne jurídicament els valors i per a promoure actuacions per a conservar-lo i millorar-lo. Així, aquesta llei té per objectiu fer compatible el desenvolupament econòmic i urbanístic amb la qualitat de l'entorn, atenent els valors patrimonials, culturals i econòmics.

Aquesta llei no pretén regular de manera omnicomprendiva tots els elements que influeixen en la producció i la transformació del paisatge. Les legislacions sectorials han de regular l'impacte paisatgístic de les actuacions urbanístiques i de les infraestructures productives i extractives, entre d'altres. L'objecte d'aquesta llei és servir de referència per a aquestes legislacions i per a l'acompliment d'actuacions específiques en l'àmbit de la gestió del paisatge, sens perjudici del que disposin les normes, els plans i els programes en matèria ambiental i agrària i la resta de la legislació sectorial que sigui aplicable a determinats espais o categories de protecció.

III

Aquesta llei s'estructura en cinc capítols. El primer, titulat "Disposicions generals", estableix l'objecte de la llei, els seus principis inspiradors, la definició de paisatge, l'àmbit d'aplicació, les polítiques de paisatge, la tipologia d'actuacions sobre aquest i les seves finalitats. Com a objecte de la llei s'estableix la integració del

paisatge en les polítiques d'ordenació territorial i urbanística i en les altres polítiques sectorials que hi incideixin. D'acord amb aquest objectiu, l'àmbit d'aplicació d'aquesta llei és la totalitat del territori de Catalunya, tant les àrees on predominen els elements naturals com les que han conegut una assenyalada transformació humana. Aquesta aplicació de la Llei no exclou, tanmateix, l'aplicabilitat d'una altra legislació sectorial a determinats espais o categories de protecció.

Pel que fa al capítol II, relatiu al paisatge en el planejament territorial, s'estableixen els instruments que han de servir per a la protecció, la gestió o l'ordenació del paisatge en el marc d'aquesta llei. Així, es creen els catàlegs del paisatge, com a documents que determinen la tipologia dels paisatges de Catalunya i llurs valors actuals i potencials i que proposen els objectius de qualitat. S'estableixen també les directrius del paisatge, mitjançant les quals s'incorporen les propostes d'objectius de qualitat paisatgística en el planejament territorial.

El capítol III, dedicat a l'organització, es refereix a l'Observatori del Paisatge, com a entitat de suport i de col·laboració amb la Generalitat en les qüestions relacionades amb l'elaboració, l'aplicació i la gestió de les polítiques de paisatge.

En el capítol IV s'impulsa la creació i la utilització de nous instruments de concertació d'estratègies sobre el paisatge, com les cartes del paisatge. Així mateix, el Govern es compromet a fomentar la sensibilització de la societat vers el paisatge, l'ensenyament i la formació d'especialistes en aquesta matèria.

Finalment, en el capítol V, per tal que es puguin assolir els objectius d'aquesta llei, es crea el Fons per a la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge, com a instrument financer de la Generalitat. L'objectiu del Fons és el finançament d'actuacions específiques per a la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge que s'executin d'acord amb els criteris que fixin aquesta llei i el reglament que la desplegui.

En les disposicions finals s'autoritza el Govern a dictar les normes per a desplegar aquesta llei.

Capítol I. Disposicions generals

Article 1. Objecte

Aquesta llei té per objecte el reconeixement, la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge, a fi de preservar els seus valors naturals, patrimonials, culturals, socials i econòmics en un marc de desenvolupament sostenible. Amb aquesta finalitat, aquesta llei impulsa la plena integració del paisatge en el planejament i en les polítiques d'ordenació territorial i urbanístiques, i també en les altres polítiques sectorials que hi incideixen de manera directa o indirecta.

Article 2. Principis

Els principis que han d'inspirar l'actuació dels poders públics en matèria de paisatge són:

- a) Afavorir l'evolució harmònica del paisatge d'acord amb els conceptes d'utilització racional del territori, de desenvolupament urbanístic sostenible i de funcionalitat dels ecosistemes.
- b) Preservar, amb l'adopció de mesures protectores del paisatge, el dret dels ciutadans a viure en un entorn culturalment significatiu.
- c) Reconèixer que el paisatge és un element de benestar individual i col·lectiu que, a més de valors estètics i ambientals, té una dimensió econòmica, cultural, social, patrimonial i identitària.
- d) Considerar les conseqüències sobre el paisatge de qualsevol actuació d'ordenació i gestió del territori i valorar els efectes de l'edificació sobre el paisatge.
- e) Afavorir la cooperació entre les diverses administracions públiques en l'elaboració i l'execució del planejament i de les polítiques de paisatge.
- f) Promoure la col·laboració de la iniciativa pública i privada en l'impuls d'actuacions, l'adopció d'instruments i la presa de decisions sobre el paisatge.
- g) Impulsar la participació en les polítiques de paisatge dels agents socials, professionals i econòmics, especialment dels col·legis professionals, les universitats, les associacions de defensa de la natura i els representants de les organitzacions empresarials i sindicals.
- h) Fomentar la formació en matèria de paisatge.

Article 3. Definició de paisatge

S'entén per paisatge, als efectes d'aquesta llei, qualsevol part del territori, tal com la col·lectivitat la percep, el caràcter de la qual resulta de l'acció de factors naturals o humans i de llurs interrelacions.

Article 4. Àmbit d'aplicació

Les disposicions i les mesures que estableix aquesta llei són aplicables al conjunt del territori de Catalunya, tant si el paisatge és el resultat d'una acció humana intensa com si hi predominen els elements naturals, sens perjudici del que disposin les normes, els plans i els programes en matèria ambiental, agrícola, forestal i ramadera i la resta de la legislació sectorial que sigui aplicable a determinats espais o categories de protecció.

Article 5. Polítiques de paisatge

Els poders públics, en l'àmbit competencial respectiu, han d'integrar, per mitjà dels diferents plans i programes i d'altres actuacions, la consideració del paisatge en les polítiques d'ordenació territorial i urbanística, agrícola, forestal, ramadera, d'infraestructures, cultural, social, econòmica, industrial i comercial, i, en general, en qualsevol altra política sectorial amb incidència directa o indirecta sobre el paisatge.

Article 6. Tipologia d'actuacions sobre el paisatge

1. Les actuacions públiques que s'executin sobre el paisatge han d'anar dirigides a protegir-lo, gestionar-lo i ordenar-lo.
2. Són actuacions de protecció del paisatge les dirigides a la conservació i el manteniment dels aspectes significatius o característics d'un paisatge, justificades pels valors d'aquest, que provenen de la configuració natural o de la intervenció humana.
3. Són actuacions de gestió del paisatge les dirigides a guiar i harmonitzar les transformacions induïdes pels processos socials, econòmics i ambientals.
4. Són actuacions d'ordenació del paisatge les que presenten un caràcter prospectiu particularment accentuat i tenen per objectiu mantenir, restaurar, millorar, modificar o regenerar paisatges.

Article 7. Cooperació en política de paisatge

El Govern ha d'impulsar l'acord amb les administracions competents dels territoris veïns per a establir programes paisatgístics comuns en les àrees en què sigui convenient.

Article 8. Finalitats de les actuacions sobre el paisatge

Les actuacions que s'executin sobre el paisatge poden tenir, entre d'altres, les finalitats següents:

- a) La preservació dels paisatges que, per llur caràcter natural o cultural, requereixen intervencions específiques i integrades.
- b) La millora paisatgística de les perifèries i de les vies d'accés a les ciutats i les viles, i també l'eliminació, la reducció i el trasllat dels elements, els usos i les activitats que les degraden.
- c) El manteniment, el millorament i la restauració dels paisatges agrícoles i rurals.
- d) L'articulació harmònica dels paisatges, amb una atenció particular vers els espais de contacte entre els àmbits urbà i rural i entre els àmbits terrestre i marí.
- e) L'elaboració de projectes d'integració paisatgística d'àrees d'activitats industrials i comercials i de les infraestructures.
- f) El foment de les actuacions de les administracions locals i de les entitats privades en la promoció i la protecció del paisatge.
- g) L'adquisició de sòl per a incrementar el patrimoni públic de sòl en les àrees que es considerin d'interès per a la gestió paisatgística.
- h) L'atribució de valor al paisatge com a recurs turístic.

Capítol II

El paisatge en el planejament territorial

Article 9. Instruments de protecció, gestió i ordenació del paisatge

1. Es creen els catàlegs del paisatge i les directrius del paisatge com a instruments per a protegir, gestionar i ordenar el paisatge.
2. L'aprovació dels catàlegs del paisatge correspon al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, amb uns tràmits previs d'informació pública i de consulta als ens locals i a les organitzacions econòmiques i socials concernides.
3. Correspon al Departament de Política Territorial i Obres Públiques incorporar als plans territorials parcials i, si escau, als plans directors territorials, pel que fa a llur àmbit, les directrius del paisatge que responguin a les propostes dels objectius de qualitat paisatgística que contenen els catàlegs del paisatge.
4. La col·lectivitat, les entitats, els ens locals, els altres departaments de la Generalitat i altres administracions participen en la tramitació de les directrius del paisatge en el marc i amb els mitjans que estableixen la normativa referent a la tramitació del planejament territorial i la normativa sobre el règim jurídic de les administracions públiques i el procediment administratiu comú, especialment pel que fa al compliment dels tràmits d'informació pública i de consulta o informe.

Article 10. Catàlegs del paisatge

1. Els catàlegs del paisatge són els documents de caràcter descriptiu i prospectiu que determinen la tipologia dels paisatges de Catalunya, identifiquen llurs valors i llur estat de conservació i proposen els objectius de qualitat que han de complir.
2. L'abast territorial dels catàlegs del paisatge es correspon amb el de cadascun dels àmbits d'aplicació dels plans territorials parcials. En els espais limítrofs entre dos plans territorials parcials, s'ha de vetllar per la coherència i la continuïtat de les unitats de paisatge.

Article 11. Contingut dels catàlegs del paisatge

Els catàlegs del paisatge tenen com a mínim el contingut següent:

- a) L'inventari dels valors paisatgístics presents en llur àrea.
- b) L'enumeració de les activitats i dels processos que incideixen o han incidit de manera més notòria en la configuració actual del paisatge.
- c) L'assenyalament dels principals recorreguts i espais des dels quals es percep el paisatge.
- d) La delimitació de les unitats de paisatge, enteses com a àmbits estructuralment, funcionalment o visualment coherents sobre els quals pot recaure, en part o totalment, un règim específic de protecció, gestió o ordenació en els termes que estableix l'article 6.
- e) La definició dels objectius de qualitat paisatgística per a cada unitat de paisatge. Aquests objectius han d'expressar les aspiracions de la col·lectivitat pel que fa a les característiques paisatgístiques del seu entorn.
- f) La proposta de mesures i accions necessàries per a assolir els objectius de qualitat paisatgística.

Article 12. Directrius del paisatge

1. Les directrius del paisatge són les determinacions que, basant-se en els catàlegs del paisatge, precisen i incorporen normativament les propostes d'objectius de qualitat paisatgística en els plans territorials parcials o en els plans directors territorials.
2. Els plans territorials parcials i els plans directors territorials determinen els supòsits en els quals les directrius són d'aplicació directa, els supòsits en els quals són d'incorporació obligatòria quan es produeixi la modificació o la revisió del planejament urbanístic i els supòsits en els quals les actuacions requereixen un informe preceptiu de l'òrgan competent en matèria de paisatge. Els plans territorials parcials i els plans directors territorials també poden determinar quan les directrius del paisatge són recomanacions per al planejament urbanístic, per a les cartes del paisatge i per a altres plans o programes derivats de les polítiques sectorials que afectin el paisatge. En aquest darrer supòsit, els plans o els programes que s'aprovin han d'ésser congruents amb les recomanacions de les directrius del paisatge.

Capítol III. L'Observatori del Paisatge

Article 13. L'Observatori del Paisatge

1. L'Observatori del Paisatge és una entitat de suport i col·laboració amb l'Administració de la Generalitat en totes les qüestions relacionades amb l'elaboració, l'aplicació i la gestió de les polítiques de paisatge.
2. L'Observatori del Paisatge adopta la forma de personificació jurídica que s'adequa més a les seves funcions, d'acord amb el que en cada cas disposi la normativa reguladora aplicable a la figura jurídica que correspongui.
3. La composició de l'Observatori del Paisatge ha de comprendre una àmplia representació dels diversos agents que actuen sobre el territori i el paisatge o que hi estan relacionats. En concret, hi han d'estar representats els departaments de la Generalitat concernits, els ens locals i els sectors socials, professionals i econòmics.
4. L'Observatori del Paisatge compleix les funcions que li atribueix aquesta llei i les funcions relatives a la prestació d'assessorament científicotècnic que li assignin les disposicions que es dictin per a desplegar aquesta llei i les normes constitutives del mateix Observatori.
5. L'Observatori del Paisatge pot participar en les xarxes dels observatoris europeus del paisatge i en les iniciatives i els projectes de recerca i de difusió de coneixements i metodologies que s'adoptin en l'àmbit de la Unió Europea.
6. L'Observatori del Paisatge ha d'elaborar cada quatre anys un informe sobre l'estat del paisatge a Catalunya. El Govern ha de presentar aquest informe al Parlament de Catalunya.

Capítol IV

La concertació i la sensibilització en les polítiques de paisatge

Article 14. Cartes del paisatge

1. Les cartes del paisatge són els instruments de concertació d'estratègies entre els agents públics i els privats per a acomplir actuacions de protecció, gestió i ordenació del paisatge que tinguin per objectiu mantenir-ne els valors.
2. El Govern, els consells comarcals, els ajuntaments i les altres administracions locals poden impulsar l'elaboració de les cartes del paisatge.
3. El contingut de les cartes del paisatge ha de tenir en compte el que estableixen els catàlegs del paisatge que incideixen en llur àmbit.
4. El contingut de les cartes del paisatge que s'hagin formalitzat en absència de catàlegs del paisatge s'ha de tenir en compte en els catàlegs del paisatge que s'elaborin posteriorment.
5. Les cartes del paisatge han de tenir en compte els catàlegs del patrimoni cultural, artístic i natural d'àmbit municipal en els casos en què estiguin aprovats.

Article 15. Mesures de sensibilització, educació i suport

1. El Govern ha de fomentar la sensibilització de la societat, de les organitzacions privades i dels poders públics respecte al paisatge i als seus valors, respecte a la seva importància cultural, social i econòmica, respecte a la seva evolució i respecte a la necessitat de promoure i potenciar la seva protecció, gestió i ordenació.

2. El Govern ha de promoure la consideració del paisatge en els programes dels diversos nivells educatius i, en particular, en els destinats a la formació d'especialistes. Així mateix, ha de fomentar l'intercanvi d'experiències i ha de donar suport als projectes de recerca i de difusió dels coneixements sobre el paisatge.

3. El Govern, en l'àmbit de les seves competències i en funció dels recursos disponibles, ha de potenciar les activitats de les administracions locals i de les diverses organitzacions públiques i privades que acompleixin actuacions de promoció i protecció del paisatge, especialment les que tinguin per objecte la custòdia del territori per a la preservació dels seus valors paisatgístics, i ha de donar suport a les dites activitats.

Capítol V Finançament

Article 16. Fons per a la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge

Es crea el Fons per a la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge, com a instrument financer de la Generalitat, amb la finalitat de destinar-lo a les actuacions de millorament paisatgístic que s'acompleixin d'acord amb els criteris que estableixen aquesta llei i la normativa que es dicti per a desplegar-la.

Article 17. Objecte del Fons

El Fons per a la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge té per objecte fomentar l'acompliment d'actuacions paisatgístiques que tinguin com a finalitats les que estableix l'article 8.

Article 18. Dotació del Fons

1. El Fons per a la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge es dota amb les aportacions del Govern per mitjà dels pressupostos de la Generalitat i amb les aportacions de les altres administracions, entitats i empreses.

2. L'aportació del Govern al Fons per a la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge procedeix de les partides que els pressupostos de la Generalitat adscriuen anualment al Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

Article 19. Participació en el Fons

Poden rebre finançament del Fons per a la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge:

- a) Els ens públics, per a acomplir actuacions destinades a alguna de les finalitats que estableix l'article 8 i qualsevol altra actuació que tingui per objecte la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge.
- b) Les entitats privades sense ànim de lucre legalment constituïdes que tinguin entre els seus objectius acomplir actuacions paisatgístiques.
- c) Les persones físiques o jurídiques de naturalesa privada, per a acomplir actuacions que tinguin per objecte alguna de les finalitats que estableix l'article 8.

Article 20. Procediment

La normativa que es dicti per a desplegar aquesta llei ha d'establir el procediment de participació en el Fons per a la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge, els programes que s'han de finançar i els percentatges que s'hi han d'aplicar, el contingut dels projectes i els altres requisits que s'han de complir per a accedir als ajuts.

Disposició addicional

Mesures destinades als diversos nivells educatius

El Govern, en compliment del que disposa l'article 15.2, ha d'aprovar en el termini d'un any les mesures per a fomentar els valors de respecte, protecció i cura del paisatge destinades als diversos nivells educatius.

Disposicions transitòries

Primera

Informe de l'òrgan competent en matèria de paisatge en absència de directrius del paisatge

Els plans territorials parcials i els plans directors territorials han d'establir, en absència de directrius del paisatge, els casos en els quals l'òrgan competent en matèria de paisatge ha d'emetre l'informe a què fa referència l'article 12.2.

Segona

Tramitació i aprovació de les directrius del paisatge incorporades a plans aprovats

Les directrius del paisatge que s'hagin d'incorporar als plans territorials parcials o als plans directors territorials ja aprovats s'han de tramitar i aprovar seguint el mateix procediment establert per a la modificació del pla al qual s'hagin d'incorporar.

Disposicions finals

Primera

Desplegament

S'autoritza el Govern a dictar les normes necessàries per a desplegar i aplicar aquesta llei.

Segona

Entrada en vigor

Aquesta llei entra en vigor en el termini d'un mes a comptar del dia en què es publica en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertorqui la facin complir.

Palau de la Generalitat, 8 de juny de 2005

Pasqual Maragall i Mira

President de la Generalitat de Catalunya

Joaquim Nadal i Farreras

Conseller de Política Territorial i Obres Públiques

(05.159.143)